

Kerecsi Klára

Útjelentés

CRIMPREV „Assessing Deviance, Crime and Prevention in Europe”

WP-6 "Urban Criminology"

2009. április 22-24.

A kutatási kollokvium a „CRIMPREV: Assessing Deviance, Crime and Prevention in Europe” EU program keretében került megrendezésre Birminghamben (Egyesült Királyság). A szemináriumra meghívott 23 kutató a városi bűnmegelőzés, különösen a városfejlesztés, -tervezés és a biztonság összefüggéseit vizsgálta.

A munkaülés egyik kiemelt célja volt annak megvitatása, hogy a biztonság szempontjai érvényesíthetők-e várostervezési szttenderdek megalkotásával, illetve milyen egyéb módszerek lehetségesek az EU városaiban a környezet és a bűnözés összekapcsolódásának megszakítására.

A munkaülés első napján **Günter Stummvoll** (Keele University, UK) „A környezeti kriminológia és városszociológia” c. tartott bevezető előadást. Az előadás áttekintette a környezeti kriminológiai irányzatok elméleti vonulatait, számba vette az erre a területre jellemző empirikus kutatási típusokat, valamint a lehetséges szakpolitikai következtetéseket és megoldásokat. Az előadó kritizálta a szituációs bűnmegelőzés kizárólagos épített környezet-orientáltságát, és felhívta a figyelmet arra, hogy a városi biztonság, és a városi helyek menedzselése csakis a környezet és az emberek együttes alakításával érhető el.

Clara Cardia (Politechnic School of Milano, Urban Quality and Urban Safety Research Institute, Italy) „A környezeti kriminológia rövid története” c. előadásában elmondta, hogy mindössze 40 éve veszik figyelembe, mint a bűnmegelőzés egyik elemét, a környezetet. Az új szempontot a jog először az 1968-as „Omnibus Crime Control and Safe Street Act”-ben érvényesítette az Egyesült Államokban. A környezeti kriminológia onnan terjedt át az Egyesült Királyságba és Kanadába, majd az európai országokba.

Az előadó szerző 1961-től vezette végig, hogy milyen fázisokon keresztül alakultak ki napjaink környezeti kriminológiai irányzatai. Azt is elemezte, hogy milyen szerepe volt az USA-ban a LEAA (Law Enforcement Assistance Administration) szervezet létrehozásának, első-

sorban a kutatások lefolytatásával. Értékelése szerint a LEAA kutatásai teremtték meg a környezeti (szituációs) kriminológia számára a szükséges tudásbázist. Az előadó kiemelte, hogy a környezeti kriminológia egyik legnagyobb problémája napjainkban, hogy még nem tudja pontosan, tudományos eszközökkel mérni a megelőzési célú eszközök alkalmazása által elért változást.

Paul Ekblom (Central Saint Martins College of Art and Design, UK) az egyik legnevesebb képviselője a környezeti kriminológiai irányzatoknak, ezen belül is a CPTED irányvonalának. Előadása nagy ívű áttekintést adott a környezettervezés és a bűnmegelőzés lehetséges összefüggéseiről és kapcsolódási pontjairól. Áttekintette a CPTED elméleti alapjait, nevezetesen a szituációs bűnmegelőzést, a környezeti kriminológiát és a törött ablakok elvét. Az előadás megfogalmazta a CPTED továbbfejlesztésének szükségességét és azokat az elemeket, amelyeknek változniuk kell benne. Az előadás részletesen foglalkozott a városi „területiség” fogalmával és jelentőségével.

Angelina Kurtev (Liverpool John Moore University, UK) „Social Dynamics on Viennese Neighbourhoods” c. előadása Bécs városában lefolytatott kutatást mutatott be. A kelet-európai rendszerváltozások jelentős migráns populáció beköltözését eredményezték és jelentős demográfiai változások generáltak. A kutatás Bécs 16. és 20. kerületében tárta fel a környezet, a szociális körülmények és a bűnözési forró pontok összefüggéseit, és megkérdésekre alapított vizsgálattal tárta fel, hogy az adott környezetben hogyan érik magukat az emberek. Az kutatás alapkérdése az volt, hogy az átfogó társadalmi dinamikák hogyan fordíthatók át helyi szociális realitássá, és a „komplex biztonság-hiány” fogalma miként jelentkezik egy adott területen és empirikus kutatási eszközökkel hogyan vizsgálható.

Herbert Schubert és Katja Veil (Cologne University of Applied Science, Germany) előadása hangsúlyozta, hogy Németországban a közösségi bűnmegelőzési megközelítést az jellemzi, hogy határozott tekintettel van a szociális szempontok figyelembevételére. Az előadók által lefolytatott kutatás a DISI modellre épült (DISI = Design of the urban realism; Infrastruktüre; School management; Intermediary and political network). Egy adott városrészben vizsgálták a.) az objektív biztonság szempontjait a rendőrségi bűnözési adatok feldolgozásával és b.) a bűnözési félelem elterjedtségét, részben háztartásvizsgálatok eredményeinek értékelésével, illetve a megkérdezés módszereivel.

Melissa Marselle, Andrew Wootton és Caroline Davey (Design Against Crime Solution Centre, University of Salford, UK) „Cooling crime hotspots: Applying crime prevention theory to urban environments” c. előadása Manchester város példáján mutatta be, hogy milyen aktoroknak, milyen szempontjuk van a bűnmegelőzés támogatására.

A városi környezethez kapcsolódó bűnmegelőzési elméletek képezik az alapját a bűnelkövetői magatartás vizsgálatának és támogatják a különféle megelőzési kezdeményezéseket, különösen azokat, amelyeket a rendőrség, vagy a városépítésszek végeznek. Az előadás azt mutatta be, hogy a tervezésre épülő bűnmegelőzési megközelítés (DAC – Design Against Crime) mennyiben segítheti a biztonsággal és az erőszakos konfliktusokkal kapcsolatos problémák megoldását. Az előadás Manchester városában megvalósult City Centre Crime Project példáján mutatta be, hogy a tervezés mennyiben képes csökkenteni a városközpontban a bűnözést és az aszociális magatartások tanúsítását.

Brice Champetier (Facultés Universitaires Saint-Louis (FUSL), Centre d'Etudes Sociologique, Bruxelles, Belgium) előadása Brüsszel Saint-Antoine terének helyzetét mutatták be. A városi önkormányzat kérte a kutatókat egy akciókutatás lefolytatására. Brüsszelenek ez a környéke folyamatos dzsentifikációs nyomás alatt áll, ugyanis a jellemzően kék-galléros munkások és bevándorlók lakta környék igen közel esik az EU hivatali negyedéhez. Ezért nagyon erős a nyomás az ott lakó hivatalnokok részéről, hogy az önkormányzat és a rendőrség jobban kontrollálja a területet. Az önkormányzat be is zárta azokat a helyeket ahol a fiatalok találkozhatnak, és a teret folyamatosan úgy alakította át, hogy a fiatalok ne érezzék ott jól magukat. Ennek ugyanis az volt az előzménye, hogy az ott lakók folyamatosan panaszkodtak az éjszakai hangoskodás miatt. Az önkormányzat kamerákat szereltetett a térre, és folyamatos volt az éjszakai rendőri jelenlét a téren. A területhasználat jellegzetességei itt is konfliktust szültek különböző társadalmi és életkori csoportok között, amelyet az önkormányzat a korábbi lakók korlátozásával oldott meg.

Tim Hope (Centre for Criminological Research Keele, UK) „Drinking, Disorder, and the Night-Time Political Economy of British Cities” c. előadásában azt a folyamatot vezette végig, ahogy az angol társadalomban megváltoztak az ivási szokások, és az italmérési engedélyezés liberalizálása hogyan segítette a fiatalok alkoholfogyasztási szokásainak megváltozását. A szerző szerint az alkoholárusítási engedélyek liberalizálása volt az egyik alapvető oka annak, hogy az angol fiatalok között elsőszámú probléma az italozás.

Carla Cardoso (School of Criminology, Faculty of Law, University of Porto, Portugal) egy többszerzős kutatásról számolt be, amelyet részben a tartományi kormányzat, részben a városi önkormányzat felkérésére végeztek. Az empirikus kutatás a bűnözési félelem mérésének eszközeit, és módszertani megközelítéseit kereste. A felmérés kiterjedt Oporto városában kialakított zárt láncú kamerahálózat eredményeinek vizsgálatára, és a város bizonyos területein elvégzett fizikai rehabilitáció eredményeinek értékelésére.

A szeminárium résztvevői igen aktívan keresték azokat a közös pontokat, amelyek hasonló értelműek a városépítészek és a kriminológusok számára. Ahogy az egyik építész fogalmazta: amit a kriminológusok tudnak, azt le kellene fordítani az építészek és a várostervezők számára. Az előadásokat mindig élénk vita követte. A szeminárium résztvevői javasolták a szervezőknek, hogy jelen program lezárása után lépjenek tovább, és közös kutatási programok kidolgozásával segítsék a városi bűnmegelőzés elméletének és gyakorlatának fejlesztését.

Budapest, 2009. április 27.

Dr. Kerezsi Klára
igazgató-helyettes